

Riksrevisionens styrelses framställning angående konsumentskyddet inom det finansiella området

Sammanfattning

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning och myndigheternas genomförande av tillsynen inom det finansiella området utifrån målet om ett gott konsumentskydd. Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten *Konsumentskyddet inom det finansiella området – Fungerar tillsynen?* (RiR 2006:12).

Ansvar för den konsumentinriktade tillsynen inom det finansiella området är delat mellan Finansinspektionen och Konsumentverket. Den övergripande slutsatsen av granskningen är att de båda myndigheternas tillsyn varit eftersatt på väsentliga och för konsumenterna riskutsatta områden. Tillsynen har varit begränsad och myndigheterna har inte samverkat i tillräcklig utsträckning. Det är också oklart vilka effekter som tillsynsinsatserna har gett. Ingen av myndigheterna har enligt Riksrevisionen använt sanktioner för att få fastställt hur långt företagens skyldighet sträcker sig på olika områden. Av granskningen framgår vidare att varken regeringen eller riksdagen får en samlad bild av resultatet av tillsynen.

Styrelsen anser att det är viktigt att stärka skyddet för konsumenterna på finansmarknaden. Med anledning av granskningen föreslår styrelsen därför att riksdagen begär att regeringen vidtar åtgärder som dels förbättrar styrningen och samordningen av konsumentskyddet inom det finansiella området, dels säkerställer en effektiv tillämpning av regelverket för konsumentskydd inom det finansiella området samt överväger förändringar i nuvarande regelsystem för att stärka konsumenternas skydd.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Styrelsens förslag	3
Riksrevisionens granskning	4
Bakgrund till granskningen	4
Den finansiella sektorns ökande betydelse	4
Behovet av tillsyn	4
Granskningens inriktning	5
Avgränsning	5
Frågeställningar	5
Slutsatser i granskningen.....	6
Tillsynen har varit begränsad inom väsentliga riskområden för konsumenterna.....	6
Tillsynen har resulterat i få prejudicerande rättsfall	6
Det är oklart vilka effekter som tillsynsinsatserna har gett.....	7
Dokumenterad strategi och riskvärdering saknas	7
Konsumenternas problem fångas upp dåligt.....	7
Sanktionsmedel används alltför försiktigt	8
Myndigheterna har inte samverkat tillräckligt	8
Varken regeringen eller riksdagen får en samlad bild av resultatet	9
Riksrevisionens rekommendationer.....	9
Rekommendationer riktade till regeringen	9
Rekommendationer riktade till myndigheterna.....	10
Styrelsens överväganden	12
Inledning.....	12
Styrning och samordning av konsumentskyddet inom det finansiella området	12
Regleringen av konsumentskyddet inom det finansiella området.....	13
Styrelsens förslag.....	14

Styrelsens förslag

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Styrelsens överväganden föreslår Riksrevisionens styrelse följande:

1. Styrning och samordning av konsumentskyddet inom det finansiella området

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra styrningen och samordningen av konsumentskyddet inom det finansiella området.

2. Regleringen av konsumentskyddet inom det finansiella området

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen vidtar åtgärder som säkerställer en effektiv tillämpning av regelverket för konsumentskydd inom det finansiella området samt överväger förändringar i nuvarande regelsystem för att stärka konsumenternas skydd.

Stockholm den 27 september 2007

På Riksrevisionens styrelses vägnar

Sören Lekberg

Jörgen Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sören Lekberg (s), Gunnar Axén (m), Eva Flyborg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Per Rosengren (v), Rolf Kenneryd (c), Per Lager (mp), Laila Bjurling (s), Per Erik Granström (s), Anne-Marie Pålsson (m) och Karl-Göran Biörsmark (fp).

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning och myndigheternas genomförande av tillsynen inom det finansiella området utifrån målet om ett gott konsumentskydd. Resultaten presenteras i rapporten *Konsumentskyddet inom det finansiella området - Fungerar tillsynen?* (RiR 2006:12).

Bakgrund till granskningen

Den finansiella sektorns ökande betydelse

Andelen av svenska folket som sparar i fonder var år 2005 94 procent. År 1995 var hushållens fondförmögenhet 242 miljarder kronor och år 2005 var motsvarande siffra 1 316 miljarder kronor. Försäkringsbolagen förvaltade år 2005 närmare 2 220 miljarder kronor för försäkringstagarnas räkning. Det innebar en ökning med 1 350 miljarder kronor jämfört med år 1995. Bankernas inlåning från hushållen har ökat från 347 miljarder kronor år 1995 till 631 miljarder kronor år 2005. Växande grupper av konsumenter är alltså exponerade för både finansiella möjligheter och risker. Livbolagskrisen och den s.k. börsbubblan har inneburit stora påfrestningar för konsumenterna.

Behovet av tillsyn

I rapporten framhålls att de finansiella tjänsterna ofta är komplexa. De är dessutom svåra att värdera och avgörande för kundens hela ekonomi. Konsumentskyddet på det finansiella området motiveras utifrån ett underläge för konsumenterna och de stora ekonomiska värden som står på spel.

Det är därför av stor vikt att det finns regler till skydd för konsumenterna av finansiella tjänster och en effektiv tillsyn av att reglerna faktiskt följs av de finansiella aktörerna samt att det finns sanktionsmöjligheter. Tillsynen på detta område styrs av ett antal såväl marknadsrättsliga som näringsrättsliga lagar. Lagarna är dock uttryckta i generella termer. Det är sedan en uppgift för regeringen att via beslut i t.ex. regleringsbrev till myndigheterna precisera inriktningen för tillsynen och följa upp resultaten. Den konsumentinriktade tillsynen är delad mellan Konsumentverket och Finansinspektionen.

Granskningens inriktning

Avgränsning

Granskningen har i första hand inriktats på regeringens och myndigheternas ansvar för tillsyn utifrån målet om ett gott konsumentskydd på det finansiella området. Riksrevisionen utgår i denna granskning från Tillsynsutredningens (SOU 2000:100) definition av tillsyn. Enligt utredningen avses med tillsyn

en oberoende och självständig granskning av tillsynsobjekt som syftar till att kontrollera om tillsynsobjektet uppfyller de krav och villkor som följer av lag, EG-förordning eller annan föreskrift samt beslut om åtgärder som syftar till att vid behov åstadkomma rättelse av den objektsansvarige.

I ett gott konsumentskydd ingår också ett ansvar för att utveckla nya regler och informera konsumenterna. Dessa aspekter berörs inte i granskningen.

Riksrevisionen har granskat hur regeringen styrt och myndigheterna genomfört tillsynen utifrån målet om ett gott konsumentskydd. Granskningen avser åren 2000–2005. Initiering, problemområden, genomförande och effekter av faktiska tillsynsåtgärder har analyserats och jämförts med de konsumentproblem som konsumenter genom klagomål, experter och medier pekat på.

Frågeställningar

Syftet med granskningen har varit att besvara följande frågor.

Har regeringen

- tydligt angett inriktning och ambitionsnivå för vad som faktiskt ska uppnås med den konsumentinriktade tillsynen inom den finansiella sektorn samt följt upp gjorda insatser och informerat riksdagen om resultatet,
- tydligt angett arbetsfördelning, inklusive samverkan, mellan ansvariga tillsynsmyndigheter?

Har Finansinspektionen och Konsumentverket

- i tillräcklig grad konkretiserat målen för tillsynen inom den finansiella sektorn, planerat verksamheten så att målen kan uppnås och följt upp resultatet,
- byggt upp en tillsynsverksamhet som inriktas så att konsumentproblem inom den finansiella sektorn tidigt uppmärksammas och åtgärdas,
- samverkat i tillräcklig grad i tillsynen?

Slutsatser i granskningen

Tillsynen har varit begränsad inom väsentliga riskområden för konsumenterna

Finansinspektionen och Konsumentverket har ansvar för att utöva tillsyn så att framför allt de svaga konsumenterna på det finansiella området skyddas från ekonomisk skada.

Riksrevisionen kan dock konstatera att myndigheternas tillsyn varit begränsad på många av de riskområden som konsumenter, experter och medier utpekat som väsentliga. Viktiga eftersatta områden har bl.a. varit följande:

- *Information* om risker, avkastningsmöjligheter, avgifter, tillgänglighet och kostnader m.m. hos tjänster inom alla delar av den finansiella sektorn. Informationen är ofta svåråtkomlig, svårfattlig och ofullständig.
- *Oskäliga avtalsvillkor*. Avtalsvillkoren för finansiella tjänster är ofta svårförståeliga och krångliga.
- *Sunt uppträdande* från företagen och att företagen tillämpar god sed. Kritik mot många företag har förekommit på flera områden, t.ex. dolda avgifter och hur räntor har beräknats eller ändrats utan att kunden informerats.
- *Kreditlån* som ges alltför lättvindigt och till höga räntor.
- *Förtäckta vinstutdelningar* som kan ta olika vägar från fond till fondägare och från försäkringstagare till ägare av försäkringsbolagen.
- *Nya komplicerade finansiella produkter*, eftersom det kan ta tid att etablera en god sed bland de företag som erbjuder produkten.
- *Felaktiga betalningsöverföringar*, kortbedrägerier och förlust av kreditkort berörs ofta i medier och i konsumenternas klagomål.

Därutöver har ett stort antal andra problemområden nämnts där risker finns även framöver att konsumenterna lider ekonomisk skada, något som kan aktualisera behov av ytterligare tillsynsinsatser. På vissa områden behöver tillsyn sannolikt ske mer kontinuerligt.

Ansvar för tillsynen på dessa områden är överlappande mellan de båda myndigheterna och kräver enligt Riksrevisionen ett utvecklat samarbete dem emellan för att tillsynen ska bli effektiv. Riksrevisionen anser att sådant samarbete *inte* har skett i tillräcklig omfattning.

Tillsynen har resulterat i få prejudicerande rättsfall

Konsumentverket och Finansinspektionen har ansvar för att en prövning kommer till stånd av hur långt de finansiella företagens skyldigheter sträcker sig. Myndigheternas tillsyn har dock endast resulterat i att ett fåtal fall förs till

domstol. Därför saknas prejudicerande ställningstaganden för företagens skyldigheter. Konsumentverkets/KO:s tillsyn resulterar till större delen i en mjukare form av åtgärd, nämligen påpekanden och överenskommelser.

Finansinspektionen har sanktionsmöjligheter, men har sällan använt dem i konsumentinriktad tillsyn. I de fall Finansinspektionen har använt sanktioner har man först erinrat eller förvarnat företagen.

Vid ett tillfälle har Finansinspektionen beslutat om straffavgift, men först när bolagen vid uppföljande kontroll inte hade vidtagit åtgärder. I de fall då Finansinspektionen har återkallat tillstånd eller beslutat om vite har det oftast rört sig om brister i intern kontroll, överträdande av placeringsbestämmelser och annat som ingår i den stabilitetsinriktade tillsynen.

Det är oklart vilka effekter som tillsynsinsatserna har gett

Både regeringen och tillsynsmyndigheterna har ansvar för att följa upp tillsynen så att resultat och effekter kan bedömas. Riksrevisionen anser inte att detta har gjorts i tillräcklig grad. Därmed är det oklart vilka effekter de konsumentinriktade tillsynsinsatserna gett. Konsumentverket följer huvudsakligen upp sin tillsyn i samband med nya anmälningar mot samma företag. I övrigt görs uppföljning endast ad hoc och om tillfälle ges. Därmed blir underlaget för den kritiska prövningen av vidtagna åtgärder sämre än vad som vore möjligt vid en mer aktiv uppföljning. Inte heller Finansinspektionen följer systematiskt upp och dokumenterar resultatet av sin tillsyn.

Dokumenterad strategi och riskvärdering saknas

Båda myndigheterna saknar en dokumenterad strategi och riskvärdering för den konsumentinriktade tillsynen. Eftersom tillgängliga resurser inte räcker till för att granska alla väsentliga problemområden för konsumenterna, är det enligt Riksrevisionen viktigt att tillsynsmyndigheterna prioriterar och väljer effektiva arbetssätt för tillsynen. Det bör göras en analys, där det bl.a. framgår på vilka områden risken är störst för att konsumenterna lider skada och vilka av dessa områden myndigheterna med fördel kan granska, antingen själva eller tillsammans.

Konsumenternas problem fångas upp dåligt

Varken Konsumentverket eller Finansinspektionen har använt alla tillgängliga kanaler för att fånga upp problem för konsumenterna. Inspektionen skulle i större utsträckning kunna använda kundklagomålen, bolagens rapportering till inspektionen och förordnade revisorer för att fånga upp problem som rör t.ex. bristande information.

Liknande möjligheter finns inom Konsumentverket, dvs. man skulle kunna använda klagomålen från konsumentbyråerna. Ingen av myndigheterna har något system för att samlat hantera de uppslag som kommer in till myndigheterna och konsumentbyråerna eller skriftlig dokumentation och analys av

de problem som fångas upp. Viktiga konsumentproblem riskerar därmed att förbigås.

Sanktionsmedel används alltför försiktigt

Riksrevisionen anser att Finansinspektionen varit alltför försiktig med att använda sanktionsmedel när regelbrott har konstaterats. Om sanktion inte utfärdas kan det av bolagen uppfattas som att det är möjligt att bryta mot lagen utan att lagbrott får rättsliga följder. Konsekvenser för konsumenter undersöks inte heller tillräckligt. Det framgår därför inte tydligt vilken ekonomisk skada som konsumentkollektivet lider. En sådan bedömning och analys kan vara en förutsättning för att kunna använda tillgängliga sanktionsmedel, eftersom sanktionerna behöver stå i rimlig proportion till den ekonomiska skadan.

Större delen av Konsumentverket/KO:s sanktioner avser påpekanden och överenskommelser, vilka främst ska tas till i fall av mindre vikt. Ingen av myndigheterna har alltså använt sanktioner i tillräcklig utsträckning för att få fastställt hur långt företagens skyldighet sträcker sig på olika områden. Enligt Riksrevisionen är det avgörande att sanktioner används för att lagstiftningen på så sätt ska få genomslag.

Myndigheterna har inte samverkat tillräckligt

Regeringen har inte preciserat ansvarsfördelning och samverkan i myndigheternas instruktioner och regleringsbrev. Myndigheterna är verksamma på ett gemensamt område och har därför gemensamt ansvar för de insatser som görs. Verksförordningen anger att myndigheterna ska samverka för att ta till vara tillgängliga fördelar för staten. Viss samverkan sker. I första hand försöker emellertid myndigheterna att undvika dubbelarbete. Däremot samverkar inte myndigheterna för att utnyttja varandras resurser och kompetens i tillsynen. Detta kan även ha bidragit till den förhållandevis passiva och begränsade tillsyn som myndigheterna utövat på t.ex. avtalsvillkors- och informationsområdet. På området avtalsvillkor har riksdagen redan år 1995 tydligt angett att samverkan ska ske.

I lagutskottets betänkande 1994/95:LU5 anges att ansvarsfördelningen mellan de båda myndigheterna när det gäller bevakning av avtalsvillkor på det finansiella området klart skulle komma till uttryck i myndigheternas instruktioner. Även med anledning av den konsumentpolitiska propositionen 1994/95:140 beslutade riksdagen att rollfördelningen och samordningen mellan myndigheterna skulle ses över (bet. 1994/95:LU32, rskr. 1994/95:438).

Riksrevisionen anser att myndigheterna inte fullt ut tagit sitt ansvar och samverkat tillräckligt när det gäller att planera, fånga upp problem, genomföra och utvärdera myndigheternas insatser på det finansiella området.

Varken regeringen eller riksdagen får en samlad bild av resultatet

Riksrevisionen anser att varken riksdagen eller regeringen i dag får en samlad bild av resultatet, vare sig för de enskilda myndigheterna eller samlat för hela området. Det beror *för det första* på att regeringen inte formulerar mål som är mät- och uppföljningsbara. Målen ska enligt riksdagens önskemål vara mät- och uppföljningsbara. Några indikatorer för konsumentskyddsmålen har inte formulerats av regeringen. Det initiativ till att utarbeta sådana indikatorer som utskottet tog kring år 2001 resulterade aldrig i att regeringen lade fast några uppföljningsbara konsumentinriktade mål, trots att riksdagen efterlyste sådana mål. Det är därför svårt för både riksdagen och regeringen att bedöma och säkerställa att tillsynen är effektiv och i vilken grad konsumenternas ställning på de finansiella marknaderna har stärkts.

För det andra har regeringen inte heller koordinerat myndigheternas mål för den konsumentinriktade tillsynen inbördes, trots att en sådan koordination ska göras enligt uttalanden från regeringen och EG. Bristen på gemensamma mål skapar osäkerhet om vilka prioriteringar som ska gälla, hur ansvaret ska delas upp mellan myndigheterna och vilken samverkan som ska ske.

Följden av detta blir att regeringen redovisar myndigheternas insatser i olika dokument och på olika sätt för riksdagen. Regeringen ger således ingen samlad bild av om målen är uppfyllda eller inte, trots att riksdagen begärt en sådan samlad bild av regeringen.

För det tredje redovisar regeringen aktiviteter, snarare än resultat och effekter av verksamheten till riksdagen. Till exempel nämner regeringen i budgetpropositionen för 2002 enbart att Finansinspektionen fortlöpande tagit upp frågor om affärsmoral, internkontroll och regelefterlevnad. Det innebär att regeringen inte har säkerställt att kunskap finns tillgänglig om vilka resultat eller effekter tillsynen uppnår med insatser på dessa och andra områden.

Riksrevisionens rekommendationer

Mot bakgrund av de betydande ekonomiska risker som konsumenterna utsätts för inom en alltmer komplex och global finansiell sektor är det enligt Riksrevisionen viktigt att skyddet, framför allt för de svaga konsumenterna, fungerar väl. Riksrevisionen pekar därför på ett antal åtgärder som kan leda till förbättringar i detta skydd.

Rekommendationer riktade till regeringen

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att

- ange gemensamma mål för myndigheterna och sådana mål att resultat och effekter kan mätas och följas upp över tiden,
- uppdra åt myndigheterna att göra regelbundna analyser av risker för konsumenterna på de finansiella marknaderna och av hur riskerna har minskat genom vidtagna åtgärder samt ställa samman resultaten i en årlig

rapport, liknande den stabilitetsrapport som Finansinspektionen redovisar för det andra huvudmålet för tillsynen: Finanssektorns stabilitet,

- reglera i t.ex. instruktioner och regleringsbrev hur tillsynsinsatser inom det finansiella området ska samordnas mellan Finansinspektionen och Konsumentverket. Här bör bl.a. ansvaret för planering, problemuppfångning, genomförande och utvärdering av den samlade tillsynen övergripande regleras,
- tydliggöra och säkerställa att de möjligheter KO har att väcka talan i domstol utifrån underlaget i Finansinspektionens tillsynsundersökningar används fullt ut, detta för att fastställa hur långt företagens skyldigheter sträcker sig på undersökta områden,
- lämna en samlad redovisning till riksdagen av resultat och effekter av Finansinspektionens och Konsumentverkets tillsynsarbete inom den finansiella sektorn.

Rekommendationer riktade till myndigheterna

Riksrevisionen rekommenderar Konsumentverket och

Finansinspektionen att

- konkretisera de mål för konsumentskyddet som uttrycks i lagar och regleringsbrev och precisera en strategi för hur dessa mål ska nås genom myndigheternas konsumentinriktade tillsyn.

Av strategin bör framgå hur myndigheterna ska

- organisera och följa upp sin verksamhet så att de kan redovisa vilka resurser som läggs på konsumentskydd för finansiella tjänster och resultatet därav,
- samverka i problemuppfångning för att få fram en så komplett bild som möjligt över problemen för konsumenterna inom den finansiella sektorn; vid problemuppfångningen bör alla tillgängliga källor utnyttjas,
- värdera olika risker för att konsumenterna på det finansiella området utsätts för ekonomisk skada och prioritera verksamheten utifrån en sådan värdering av skaderiskerna,
- säkra kvaliteten i sin verksamhet genom andra personer än de som deltagit i undersökningarna.

Finansinspektionen bör också

- använda sina sanktionsmöjligheter så att regelbrott får konsekvenser för bolagen och så att möjligheter skapas att få prövat i domstol hur långt företagens skyldighet sträcker sig i principiellt viktiga fall. Det förutsätter bl.a. att den ekonomiska skadan för konsumenterna mer konsekvent analyseras och bedöms i tillsynen.

Konsumentverket bör också

- ta sitt ansvar för att föra upp fler fall till domstolsprövning. I det syftet bör verket ta fram en handlingsplan för att nå fler domstolsprövningar som kan få prejudicerande verkan inom området Finansiella tjänster. Här bör Konsumentverket och Finansinspektionen samarbeta för att initieringen av ärenden som drivs till domstol ska bli så bra som möjligt.

Styrelsens överväganden

Styrelsen överlämnar härmed en framställning till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskning av konsumentskyddet inom det finansiella området. I anslutning härtill vill styrelsen anföra följande.

Inledning

Styrelsen kan inledningsvis konstatera att konsumentskyddet inom den finansiella sektorn blivit alltmer betydelsefullt under senare år. Det hänger inte minst samman med den snabba utvecklingen när det gäller olika ofta komplicerade finansiella tjänster. En central fråga för konsumentskyddet är konsumenternas informationsunderläge och de problem som uppstår på grund av detta. Ett växande antal enskilda konsumenter agerar också på de finansiella marknaderna och utsätts därmed för ökande risker.

Riksrevisionen har mot denna bakgrund granskat hur konsumentskyddet, främst tillsynen, inom det finansiella området fungerar i praktiken. En omfattande genomgång har gjorts av Finansinspektionens och Konsumentverkets faktiska tillsynsinsatser, och dessa insatser har analyserats i förhållande till för konsumenterna väsentliga problemområden. Ansvaret för den konsumentinriktade tillsynen är delat mellan de två myndigheterna. Den övergripande slutsatsen av granskningen är att de båda myndigheternas tillsyn varit eftersatt på väsentliga och för konsumenterna riskutsatta områden.

Enligt styrelsens uppfattning är det av vikt att stärka skyddet för konsumenterna på finansmarknaden. Riksdagen bör därför med anledning av resultatet av granskningen ställa krav på regeringen att vidta åtgärder i främst två avseenden. Regeringen bör dels se till att ansvarsfördelningen för tillsynen mellan de två myndigheterna preciseras och att samordningen dem emellan förbättras, dels säkerställa en effektivare tillämpning av nuvarande regelverk för konsumentskydd samt överväga förändringar i regelverket. Styrelsen utvecklar sina förslag i det följande.

Styrning och samordning av konsumentskyddet inom det finansiella området

Granskningen visar att den konsumentinriktade tillsynen inom det finansiella området har varit begränsad och att myndigheterna inte har samverkat i tillräcklig utsträckning. Den slutsats som dras i rapporten är att bristen på gemensamma mål skapar osäkerhet om vilka prioriteringar som ska gälla och vilken samverkan som ska äga rum. Riksrevisionen rekommenderar därför regeringen att ange gemensamma mål för myndigheterna och sådana mål att resultat och effekter kan mätas och följas upp över tiden. Regeringen rekom-

menderas också se över myndigheternas instruktioner och utforma regleringsbrevnen så att tillsynsinsatserna samordnas.

Styrelsen anser att regeringen bör vidta en rad olika åtgärder för att förbättra styrningen och samordningen av myndigheternas insatser. Däri ingår bl.a. att pröva om målen för konsumentskyddet, liksom myndigheternas instruktioner och regleringsbrev, bör förändras mot bakgrund av granskningsresultaten. Med hänsyn till att det hittills inte funnits någon samlad bild av resultatet av myndigheternas tillsyn bör regeringen enligt styrelsens mening också se till att resultatet av myndigheternas tillsyn ställs samman i en årlig rapport. En sådan årlig rapport skulle kunna utgöra ett bra underlag för en förbättrad redovisning till riksdagen inom området, något som riksdagen uttryckt önskemål om. Vad styrelsen här anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

Regleringen av konsumentskyddet inom det finansiella området

Den finansiella regleringen syftar till att värna om stabiliteten i det finansiella systemet och att trygga ett gott konsumentskydd. Regleringen ska också lägga grunden till en väl fungerande konkurrens, något som i sin tur förutsätts främja såväl effektiviteten som konsumentskyddet.

Av granskningen framgår att Finansinspektionen har olika sanktionsmöjligheter att tillgripa när de företag som bedriver finansiell verksamhet inte följer lagar och andra regler. Granskningen visar samtidigt att myndigheten varit försiktig med att använda sanktionsmedlen. På motsvarande sätt har Konsumentverket/KO:s åtgärder med anledning av tillsynen huvudsakligen bestått i påpekanden och överenskommelser. Ingen av myndigheterna har enligt Riksrevisionen i tillräcklig utsträckning använt sanktioner för att få fastställt hur långt företagens skyldigheter sträcker sig på olika områden.

Styrelsen noterar att Riksrevisionen i sin granskning utgått från av riksdagen beslutade mål och riktlinjer samt gällande lagstiftning. Styrelsen anser det väsentligt att regeringen vidtar åtgärder för att säkerställa att det nuvarande regelsystemet tillämpas så att konsumenternas intressen tillvaratas på effektivast möjliga sätt. Enligt styrelsens uppfattning är det sannolikt att de problem som uppmärksammats i granskningen även kan hänga samman med lagstiftningens nuvarande utformning. De nuvarande sanktionsmöjligheterna kan t.ex. behöva skärpas. Styrelsen förordar därför att regeringen även överväger förändringar i lagar och andra föreskrifter som ett led i ansträngningarna att ge konsumenterna ett stärkt skydd på finansmarknaden. Riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen med denna innebörd.

Styrelsens förslag

Styrelsen föreslår sammanfattningsvis och mot bakgrund av ovanstående överväganden att riksdagen begär att regeringen

- vidtar åtgärder för att förbättra styrningen och samordningen av konsumentskyddet inom det finansiella området samt
- vidtar åtgärder som säkerställer en effektiv tillämpning av regelverket för konsumentskydd inom det finansiella området samt överväger förändringar i nuvarande regelsystem för att stärka konsumenternas skydd.